

Budapest-politika

Az elmúlt két hét fővárosi politikáját kimondva – kimondatlanul az idei budapesti költségvetés közelgő elfogadása, valamint a Városháza és a kerületek közötti forrásmegosztás elkerülhetetlenségéből adódó (elsősorban koalíciós) egyeztetési kényszer határozta meg.

Gördülékeny, de továbbra is tervezhetetlen forrásmegosztás

A forrásmegosztás kapcsán a korábbi évek tapasztalataihoz képest a szocialista – liberális városvezetés és a döntően jobboldali vezetésű kerületek irányítói között meglepően könnyen kialakult a konszenzus, ami az önkormányzati apparátus azon törekvésének tulajdonítható, hogy deklaráltan nem a törvényi normaszöveg pontos követése alapján, hanem annak szellemisége szerint készítette el a végül elfogadott javaslatát. Ennek értelmében a kerületek összességében 6,3 milliárddal több forráshoz jutnak, mint a tavalyi pénzügyi évben, az ellenzéki kerületeket (pl: Belváros) éppúgy pozitívan érintették a változások, mint a kormánypártiakat (pl: Újbuda). A számukra alapvetően kedvező pénzügyi megállapodás ellenére a kerületek polgármestereinek túlnyomó többsége azon álláspontot képviselte az egyeztetés során, hogy a 2006 folyamán hatályba lépett törvényi szabályozás sem rendezte kielégítő módon a forrásmegosztás körüli korábbi anomáliákat. Habár a törvény egyértelmű pozitívumának tekinthető, hogy Budapest és a kerületek között, az utóbbiak javára, 47 – 53 százalékos arányban rögzítette a közös bevételek elosztási arányát, így minimalizálta a korábbi másfél évtized során állandósuló forrásmegosztási konfliktusok kialakulásának újbóli lehetőségét. Azonban továbbra is nehezen kalkulálható előre a következő évi forrásmegosztás kapcsán várható kerületi bevétel mértéke, ami megnehezíti a kerületi költségvetések tervezhetőségét, és a több évig zajló helyi beruházások finanszírozását. (Ennek alátámasztására Újpest független polgármesterének kijelentését lehetne a legkifejezőbb példaként említeni, aki állítása szerint nem tudja, hogy kerülete milyen számítások alapján jutott az idén 750 millióval több pénzhez, mint a tavalyi évben). A probléma várhatóan ismételten az országos politika szintjére fog kerülni, mivel Hock Zoltán az MDF fővárosi frakcióvezetője jelezte, az Állami Számvevőszék aggályai alapján a parlament elé viszi az érintett törvény módosításának kérdését.

Szintentartó költségvetés

A főváros idei költségvetési tervezete szerkezetileg nem különbözik a tavalyitól, jelentősebb kiadási tételeit tekintve kijelenthetjük, szinte minden esetben a reálérték megőrzésére törekszik. Az ez évi büdzse ötszáztizenkét milliárdos kiadási főösszege fele részben (ötvenkét százalék) működési költségeket takar, beruházásokra kétszáz milliárd, felújításokra húsz milliárd jut. Az országos költségvetéshez hasonlóan a fővárosi is tetemes hiánnyal kezdi az idei évet, valamint közel százhatvan milliárd forintos hitelállománnyal rendelkezik, melynek finanszírozását rövid távon világbanki és EIB hitelek lehívásával oldja meg a városvezetés. Az előző évről áthúzódó beruházások forrásigénye közel ötven milliárd, mely tétel harmadát az ELMŰ-részvények eladásából befolyt összeg finanszírozza. A kiadási oldalon leginkább a „közlekedési csomag” emelkedik ki a maga száztizenegy milliárdjával, amin belül a legnagyobb tételt a négyes metró-projektjének idei hetvennégy milliárd forintot kitevő költségei teszik ki. Tehát a rendkívül költséges presztízsberuházások dominálnak a fejlesztési forrásokon belül továbbra is. A költségvetési előterjesztés szerint a metró projektnek márciusra a Bocskai útra, decemberre pedig a Rákóczi térre kell eljutnia. A koalíciós pártok viszonylag gyorsan megállapodásra jutottak a költségvetés sarokszámairól és főbb tételeiről, szakpolitikai szintű viták mindössze öt – hat milliárd forint körül zajlottak, ami a büdzse főösszegénk még egy százalékát sem éri el.

Országos átalakítások, helyi feszültségek

A korábbi évekhez képest látványosan könnyen zajló költségvetési és forrásmegosztási egyeztetésekkel párhuzamosan az elmúlt két hét során számottevő konfliktusok is terhelték a fővárosi koalíciós pártok egyébként sem felhőtlen viszonyát. Leginkább az országos szinten zajló szakpolitikai reformok helyi lenyomatának vélhetjük ezeket. A budapesti egészségügyi intézmények jövőbeni átszervezési módjáról kibontakozó vitában elsősorban koalíción belüli frontot állapíthatunk meg, mivel az ellenzék vezető ereje

az átalakítási folyamat egészét ellenzi, így annak egyes részleteit tekintve nem alakított ki alternatív álláspontot.

Horváth Csaba humánpolitikai főpolgármester-helyettes tárta a nyilvánosság elé a fővárosi szocialisták egészségügyi koncepcióját, melynek alapgondolata, hogy a távlati fenntarthatóság érdekében teljesen újra kell gondolni az egészségügyi ellátórendszer működését, mivel a tavalyi átszervezés csak a kapacitásokon módosított. Horváth terveiből új egészségügyi Budapest-modell rajzolódik ki, amelyben a jelenlegi – a fővárosi MSZP-szerint elavult struktúrában működő intézményhálózatot felváltaná a magán, az egyházi és az egyetemi egészségügyi szolgáltatókhoz mérten is versenyképes holding. Ennek részeként a tervek szerint mind a tíz kórház KFT-vé alakulna; a gyógyítási funkció természetesen továbbra is bennük maradna, míg a logisztikai, informatikai, eszközbeszerzési és operatív részlegek központosítva a ZRt-hez kerülnének. A fővárosi szocialisták koncepcióját egyenlőre nem támogatja sem a közgyűlés egészségügyi bizottsága, sem a budapesti liberálisok, azonban nem tartalmi okokból, hanem mindössze az egyeztetések eddigi hiánya miatt, így a szakpolitikai modell bevezetésének kérdése még biztosan nem került le budapesti politika napirendjéről. Ezzel párhuzamosan a budapesti FIDESZ alternatív egészségügyi szakpolitikáját a párt által irányított kerületek jelenítették meg, melyek többnyire - az összevonásra vagy megszüntetésre ítélt - területükön elhelyezkedő kórházak tulajdoni vagy működtetési jogának átruházását kérik a fővárostól.

Az oktatási reform továbbra is érezteti hatását Budapesten, habár a tavalyi évhez mérhető változtatások (melyek keretében tizenkilenc szakoktatást végző iskola szűnt meg teljesen vagy került összevonásra) a fővárosi oktatási intézményrendszerben már nem várhatók. A százötven éves Lengyel Gyula Kereskedelmi Szakközépiskolát a fővárosi önkormányzat összevonásra ítélte. Az oktatási intézmény megmentése kapcsán a fővárosi oktatási bizottság fideszes alalnöke és az iskola önállóságának megőrzésében érdekelt civilek és a Pedagógusok Szakszervezete az elmúlt két hét során is együttesen lépett fel, az ország számos településében megvalósuló együttműködéshez hasonlóan.

Korrupciógyanús fejlesztési gyakorlat

Az elmúlt hetek fővárosi politikáját egyértelműen a BKV busz-beszerzési tenderének anomáliája tematizálta. Az ügy kapcsán konfrontálódtak egymással (az időszak során más szakpolitikai kérdésekben megegyezési kényszer alatt lévő) koalíciós felek, a fővárosi ellenzék leginkább a budapesti szocialistákkal ütközött, valamint a civil szféra képviselői elsősorban a BKV-vezetéssel, másodsorban a koalíciós erőkkal vívtak kommunikációs csatát. Az országos és a helyi közvélemény figyelme a nagyszámú korrupció gyanúja miatt terelődött rá az esetre, melyből adódóan a költségvetési, forrásmegosztási és oktatási, illetve egészségügyi szakpolitikai témák nem kaptak súlyuknak megfelelő publicitást.

Mint ismeretes, a BKV nyolcvannégy darab használt autóbusz beszerzését tervezte, egyenként negyvennyolc millió forintért, holott piaci értékük külön-külön nem haladta meg a harminchat milliót. Az ügylet megvalósulása esetén körülbelül egy milliárdnyi extraprofithoz jutott volna a forgalmazó cég. Egyik múlt heti ülésén az MDF által módosított kereszténydemokrata javaslat elfogadását követően (amely még részleges SZDSZ-es támogatást is élvezett) a közgyűlés – szocialista tartózkodás mellett – felkérte a BKV felügyelőbizottságát a buszbeszerzés teljeskörű kivizsgálására. A budapesti szocialisták az eset kapcsán a koalíciós szerződés megsértésével vádolták liberális koalíciós partnerüket, mert annak tartalma szerint az egyik fél által nem támogatott javaslatok napirendre vételét a másik fél sem támogathatja. A koalíciós feszültségek – legalábbis látszólag - viszonylag hamar elcsendesedtek, ami annak tudható be, hogy a főpolgármester és az SZDSZ fellépése nyomán a koalíció legalább részlegesen ki tudta fogni az ellenzék vitorlájából a korrupciós retorika szelét.

A buszbeszerzéssel kapcsolatban az egyik legismertebb fővárosi civil szervezetként egyedül a VEKE (Városi – és Elővárosi Közlekedésért Egyesület) volt képes artikulálni álláspontját. A tömegközlekedést pártoló egyesület szakmai javaslata szerint az MDF javaslatára a BKV-tól elvont, a használt buszok megvásárlása céljából számára korábban megítélt, forrásokból lehetne finanszírozni a buszjáratok üzemeltetési megnövekedett költségeit, így elkerülhető volna az ismételten kilátásba helyezett járatritkítás.

Az elmúlt két hét fővárosi politikájának elemzése alapján megállapíthatjuk, hogy az országos politika erőteljesen rányomja bélyegét főként szakpolitikai (oktatási, egészségügyi)

szinten a budapesti közéletre, azonban a főváros méreténél fogva képes volt önállóan is megjeleníteni országos szinten (a korrupciógyanús buszbeszerzési tender kapcsán). Ez utóbbi felelős a politikai szempontból sokkal jelentősebb költségvetési és forrásmegosztási egyeztetések elsikkadásáért is. Emellett az országos szinten tapasztalható civil és szakszervezeti „reneszánsz” Budapesten is éreztette hatását a reformokkal szembeni lakossági és szakmai együttműködések terén, melyek – az országos politikához hasonlóan – több kapcsolódási ponton érintkeznek a nagyobbik ellenzéki párthoz.